

ÔN TẬP PHẦN LÀM VĂN

A – MỤC TIÊU BÀI HỌC

Giúp HS :

– Ôn tập, hệ thống hoá tri thức về các thao tác lập luận, cách tóm tắt văn bản nghị luận và viết tiểu sử tóm tắt, bản tin.

– Vận dụng được những tri thức đã học vào việc đọc – hiểu và viết bài văn nghị luận.

B – NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

I – NỘI DUNG

1. Đặc điểm bài học

Trọng tâm chương trình Làm văn lớp 11 là văn nghị luận. Chương trình không đồng nhất các thao tác với kiểu bài nghị luận. Trên thực tế, không có một bài văn nghị luận nào chỉ vận dụng đơn thuần một thao tác. Với tinh thần đó, phân tích, so sánh, bác bỏ, bình luận được học với tư cách là các thao tác lập luận và trở thành trọng tâm của chương trình Làm văn lớp 11. Khi ôn tập các thao tác này, GV cần làm cho HS nhận thấy một cách sâu sắc rằng để viết bài văn nghị luận cần phải vận dụng kết hợp các thao tác trên.

Chương trình và SGK cũng không tách hai kiểu bài nghị luận văn học và nghị luận xã hội thành các bài riêng. Tuy nhiên, có những bài viết chuyên về nghị luận văn học (bài làm văn số 2, 3, 5) và nghị luận xã hội (bài làm văn số 1, 6). Bài kiểm tra tổng hợp cuối học kì I và II kết hợp cả phần Văn học, Tiếng Việt và Làm văn. Các bài này có cả đề nghị luận xã hội lẫn nghị luận văn học. GV có thể lựa chọn tùy theo tình hình cụ thể. Trong nhà trường hiện nay, vai trò của nghị luận xã hội ngày càng được nâng cao và xem trọng hơn. Tuy nhiên, để gắn nghị luận xã hội với văn học, GV nên cố gắng đặt ra những vấn đề xã hội từ các tác phẩm văn học trong chương trình Ngữ văn lớp 11.

Ngoài ra, chương trình Làm văn lớp 11 còn có các bài học về tóm tắt văn bản nghị luận, viết bản tin và tiểu sử tóm tắt.

2. Trọng tâm bài học

GV hướng dẫn HS tập trung ôn tập văn nghị luận (bốn thao tác phân tích, so sánh, bác bỏ và bình luận đồng thời kết hợp bốn thao tác đó) ; quan tâm đúng mức đến viết bản tin và tiểu sử tóm tắt.

II – PHƯƠNG PHÁP VÀ TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Phương pháp dạy học

Đây là bài ôn tập, không dạy kiến thức mới mà chủ yếu là hệ thống lại các kiến thức đã được học, GV căn cứ vào các câu hỏi ở phần *Những nội dung kiến thức cần ôn tập* (mục I – SGK) để hướng dẫn ôn tập.

Với phần *Luyện tập* (mục II – SGK), GV lần lượt cho HS thực hiện các bài tập trong SGK. Để việc thực hành có kết quả, GV cần cho các em chuẩn bị trước ở nhà.

2. Tiến trình tổ chức dạy học

- a) GV nêu mục đích, yêu cầu, nội dung và cách tiến hành ôn tập.
- b) Hướng dẫn ôn tập, hệ thống hoá lại các kiến thức đã học theo bốn yêu cầu trong mục I – SGK.
- c) Luyện tập : GV hướng dẫn các em lần lượt giải các bài tập trong SGK.

III – KIỂM TRA, ĐÁNH GIÁ – GỢI Ý GIẢI BÀI TẬP

1. Kiểm tra, đánh giá

Trong quá trình ôn tập kiến thức cũng như luyện tập thực hành, GV kiểm tra trình độ của HS, phát hiện các sai sót hoặc những kiến thức còn thiếu để kịp thời phân tích, sửa chữa và bổ sung.

2. Gợi ý giải bài tập

Bài tập 1

Xác định các thao tác lập luận được vận dụng trong đoạn trích *Về luân lí xã hội ở nước ta* của Phan Châu Trinh.

- Thao tác lập luận bác bỏ
- Thao tác lập luận phân tích
- Thao tác lập luận bình luận

Bài tập 2

Phân tích nội dung câu danh ngôn “Thất bại là mẹ thành công”.

Nội dung phân tích :

- Phân tích những lí do có thể nói “Thất bại là mẹ thành công”.
- Chứng minh tính đúng đắn của câu danh ngôn bằng các dẫn chứng cụ thể trong đời sống hiện thực.
 - Bác bỏ những quan niệm sai lầm :
 - + Sợ thất bại nên không dám làm gì.
 - + Bi quan, chán nản khi gặp thất bại.
 - + Không biết cách rút ra bài học khi gặp thất bại.
 - Các dẫn chứng : có thể lấy trong lịch sử, cuộc đời và sự nghiệp của các nhà khoa học, trong thực tế cuộc sống.

Bài tập 3

Phân tích đoạn văn bác bỏ và viết một đoạn văn (văn bản) bác bỏ theo chủ đề tự chọn.

Phân tích đoạn văn bác bỏ

GV cho HS đọc đoạn văn ở bài tập 3 và trả lời các câu hỏi sau đây :

- Quan niệm bị bác bỏ là gì ?
- Tác giả bác bỏ bằng cách nào ?
- Việc bác bỏ ở đây có tác dụng gì ?

Viết đoạn văn bác bỏ

- Chọn ý kiến, quan niệm cần bác bỏ về một vấn đề quen thuộc nào đó trong cuộc sống hoặc trong học tập.
 - Xác định cách thức bác bỏ (bác bỏ luận điểm, bác bỏ luận cứ hoặc bác bỏ cách lập luận).
 - Viết đoạn văn bác bỏ dựa trên kết quả đã xác định.